

Artikkeli on julkaistu FINEn juhlakirjassa Vakuutus- ja rahoitusneuvonta 45 vuotta (Toim. Olli Norros, Irene Luukkonen, Erik Sirén ja Ville Raulos), Vakuutus- ja rahoitusneuvonta, Helsinki 2016.

Piia-Noora Kauppi
Toimitusjohtaja

Lamfalussysta pankkiunioniin – finanssialan sääntely ja valvonta Euroopan Unionissa

Finanssialan sääntelyn ja valvonnan suuri muutos

Pääomien vapaa liikkuvuus on yksi Rooman sopimuksen neljästä perusvapaudesta. Ilman toimivia pääomamarkkinoita sisämarkkinat eivät voi toimia optimaalisesti. Viimeistään globaali finanssikriisi on osoittanut, että finanssimarkkinat ovat modernin yhteiskunnan ydin. Kun tämä ydin ei toimi, ei toimi ympäröivässä yhteiskunnassa juuri mikään muukaan. Tämän vuoksi finanssialalla on erityisasema talousjärjestelmässämme.

Finanssiala onkin kaikkialla maailmassa yksi säännellyimpiä ja valvotuimpia talouden sektoreita. Näin pitääkin olla. Finanssimarkkinoilla olennaisin tuotannontekijä on luottamus, jota pyritään vahvistamaan sääntelyllä ja varmistamaan riittävällä valvonnalla. Toisaalta markkinoiden globaali luonne vaatii enenevässä määrin myös kansainvälistä yhteistyötä alan sääntelyssä ja valvonnassa. Viime vuosien trendi onkin ollut globaalin sääntelyn (Baselin komitea¹, G20², FSB³, IAIS⁴) lisääntyminen finanssialalla.

Sisämarkkinoiden luominen finanssipalveluille on edennyt pääosin lainsäädäntöä yhtenäistämällä. Sääntelyn yleisiä lähtökohtia ovat olleet kotivaltion periaate, vastavuoroisen tunnustamisen periaate sekä minimiharmonisaation periaate.⁵

Sääntely tehtiin vielä 2000-luvun alkuun asti pääosin Euroopan Unionin ministerineuvoston ja Euroopan parlamentin asetuksilla ja direktiiveillä. Tällä hetkellä valtaosa uudesta finanssisääntelystä tulee Euroopan komission sekä vuoden 2011 alusta toimintansa aloittaneiden eurooppalaisten sääntelyviranomaisten, EBAn⁶, ESMAn⁷ ja EIO-PAn⁸, alemmanasteisena norminantona.

Finanssimarkkinoiden valvonta sen sijaan eteni vuosikymmenet verkkaisesti, kunnes se pääsi käyntiin 2000-luvun alussa niin sanottujen Lamfalussy-komiteoiden⁹ avulla. Viimeisten viiden vuoden aikana valvonnassa on tapahtunut kuitenkin valtava harppaus; on siirrytty pankkien valvonnan osalta pankkiunioniin.

Pankkiunioni on laaja käsite. Se pitää sisällään yhteisen ylikansallisen pankkivalvonnan ja kriisinratkaisun lisäksi myös yhteisen sääntelyn kolmen keskeisen luottolaitostoiminnan ulottuvuuden osalta. Tämä sääntely – niin sanottu yhteinen sääntökirja – yhtenäistää pankkien vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta, kriisinratkaisua sekä talletussuojaa koskevan sääntelyn EU:n alueella. Tarkastelen pankkiunioniin johtanutta kehitystä tässä kirjoituksessa tarkemmin omassa kappaleessaan.

Myös muilla finanssialan sektoreilla valvojen yhteistyö on eurooppalaistunut ja kansainvälistynyt. Esimerkiksi arvopaperimarkkinoiden valvonnassa ESMA on saanut ensimmäiset suoran valvonnan tehtävänsä luottoluokituslaitosten eurooppalaisena ylikansallisena valvojana.¹⁰ ESMAlla on yksinomaiset valtuudet rekisteröidä luottoluokituslaitoksia sekä seurata niiden toiminnan tu-

loksia ja tehdä valvontapäätöksiä. Nykyisin ESMA valvoo 23 EU:ssa rekisteröityä luottoluokituslaitosta.

Vakuutusalan osalta kehitys on ollut muita finanssialan sektoreita hitaampaa. EIOPAlla ei toisiksi ole suoria valvontatehtäviä. Globaalitasolla IAIS on kuitenkin luonut kansainvälisille vakuutuslaitoksille oman valvontakehikkonsa, niin sanotun ComFramen¹¹, joka perustuu IAIS:n määrittelemiin vakuutuksen ydinperiaatteisiin (Insurance Core Principles, ICP).

Finanssialan sääntely finanssikriisin jälkeen

Globaali finanssikriisi on muuttanut poliittista ja taloudellista toimintaympäristöä kaikkialla maailmassa. Erityisen suuria vaikutukset ovat olleet Euroopassa. Kriisin alkaessa vuonna 2007 EU oli juuri saanut päätökseen mittavan lainsäädäntöohjelman, niin sanotun finanssipalveluiden toimintasuunnitelman (Financial Services Action Plan, FSAP)¹⁴, jota oli valmisteltu vuosituhannen taitteesta lähtien. Kriisi iski EU:n kannalta vaikeaan aikaan, sillä monien keskeisten sääntelypuitteiden kansallinen täytäntöönpano oli vielä kesken¹³.

Poliittisten päättäjien reaktio finanssikriisiin ei yllättänyt. Niin kansainvälisellä kuin EU-tasollakin ryhdyttiin valmistelemaan mittavaa sääntelyä luottamuksen palauttamiseksi finanssimarkkinoille ja uusien kriisien estämiseksi. Seurauksena oli valtava tulva uusia lainsäädäntöhankkeita, joiden käsittely on osin tällä hetkellä edelleen meneillään.¹⁴ Monet hankkeet ovat viime aikoina myös viivästyneet ja mutkistuneet osin ympäröivästä yhteiskunnasta, osin jäsenvaltioiden eriävistä intresseistä johtuvista syistä.

Uuden sääntelyn peruselementit – vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden vahvistaminen, riskienhallinnan roolin korostuminen, kriisintarkaisun pelisääntöjen luominen ja asiakkaiden suojamekanismien parantaminen – ovat olleet finanssialan näkökulmasta perusteltuja ja kannatettavia. Sääntelytulvaan mahtuu kuitenkin myös selkeitä ylilyöntejä. Erityisen paljon ylisääntelyä on seurannut alemman asteisesta norminannosta, johon pureudun tässä kirjoituksessa tuonnempana.

Hyvä ja onnistunut sääntely voi parhaimmillaan parantaa finanssialan mahdollisuutta säteillä hyvinvointia ympäristöönsä. Koska rahoitusmarkkinat perustuvat olennaiselta osaltaan luottamukseen, luottamuksen vahvistaminen edesauttaa markkinoiden toimivuutta. Markkinat tarvitsevat sääntelyä muun muassa turvaamaan häiriötön toiminta, suojaamaan markkinatoimijoiden oikeuksia, edistämään kilpailua ja läpinäkyvyyttä sekä lisäämään talouden yhdentymistä. Turhalla tai huonosti laaditulla sääntelyllä ei edistetä talouskasvua ja työllisyyttä EU:ssa. Pikemminkin se muodostuu nopeasti kasvun esteeksi. Kaiken uuden sääntelyn vähimmäisvaatimuksena pitää olla huolella laadittu vaikutusarvio.

Finanssialan uusi sääntelymalli

Finanssialaa koskevaa lainsäädäntöä on viime vuodet valmisteltu paitsi perinteisessä lainsäädäntömenettelyssä, myös enenevässä määrin sen ulkopuolella. Muutosten taustalla on Lissabonin sopimus, joka antoi Euroopan parlamentille ja ministerineuvostolle laajat valtuudet delegoida lainsäädäntövaltaa eurooppalaisille sääntelyviranomaisille.¹⁵ Trendiä on vain vahvistanut globaalista finanssikriisistä seurannut sääntelyaalto ja entisten kansallisten finanssivalvojien yhteistyöelinten CEBSin, CESR:in ja CEIOPSin (niin kutsutut Lamfalussy-komiteat¹⁶) muuntuminen täysivaltaisiksi Euroopan finanssivalvontaviranomaisiksi vuoden 2011 alussa¹⁷.

Eurooppalaisten finanssivalvojen rooli finanssialan sääntelyssä on tällä hetkellä merkittävä. Perinteisesti finanssialan sääntelykokonaisuus on muodostunut kansallisesta lainsäädännöstä, jossa on huomioitu EU-direktiivien asettamat vaatimukset. Lisäksi Suomessa alaa valvova viranomainen, Finanssivalvonta, on osana määräys- ja ohjekokoelmaansa antanut standardeja, määräyksiä ja ohjeita toiminnan harjoittamisesta. Sääntely on ollut pitkälti periaatepohjaista.

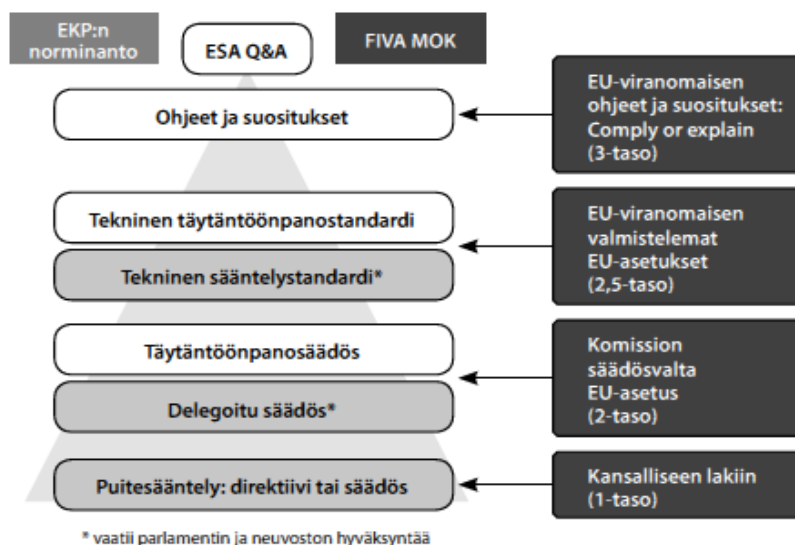
Uudessa sääntelymallissa tilanne on muuttunut olennaisesti. Euroopan komissiolla ja eurooppalaisilla finanssivalvoilla (EBA¹⁸, ESMA¹⁹ ja EIOPA²⁰, yhdessä ”ESA”²¹) on laaja-alaiset valtuudet antaa ohjeita, suosituksia ja lausuntoja kuluttajansuojan edistämiseksi ja valvontakäytäntöjen yhtenäistämiseksi.

Uusi sääntelykokonaisuus muodostuu nykyään seuraavasti:

- Finanssialan sääntely perustuu puitesääntelyyn, joka voi olla direktiivi- tai asetuspohjaista sääntelyä. Puitedirektiivit saatetaan osaksi kansallista lakia. (1-taso)
- Puitesääntelyä täydennetään suoraan sovellettavilla EU-asetuksilla, joita valmistelevat komissio ja eurooppalaiset finanssivalvojat eli ESAt (2- ja 2,5-tasot)
- ESAt antavat lisäksi ohjeita ja suosituksia (3-taso)
- Lisäksi ESAt antavat tulkintaohjeita kukin oman sektorinsa sääntelystä kysymykset ja vastaukset -menettelyllä (Questions and Answers).²²

Sääntelyn painopiste on siirtynyt direktiivitason sääntelystä EU-asetuksiin. Suoraan sovellettavien, puitesääntelyä täydentävien EU-asetusten vuoksi myös sääntelyn määrä on lisääntynyt huomattavasti. Täydentävää sääntelyä annetaan usein lähes kaikista osa-alueista, joista säädetään puitesääntelyssä. Lisäksi ESAt antavat ohjeita, suosituksia ja tulkintalinjauksia puitesääntelystä ja EU-asetuksista. Kansallisesti lisäsääntelyä voidaan antaa, jos EU-tason puitesääntely ei ole täysharmonisoitua. Sitovaa kansallista lisäsääntelyä voidaan antaa kansallisessa laissa tai asetuksessa taikka Suomen tapauksessa Finanssivalvonnan määräyksissä. Finanssivalvonta voi antaa myös suosituksen luontoisia ohjeita.

FINANSSIALAN UUSI, MONIPORTAINEN SÄÄNTELYKOKONAISUUS

Kuva 1, Finanssialan Keskusliitto, Pia Santavirta 2014

Uudessa sääntelymallissa merkittävä osa säädösvaltaa on siirtynyt Euroopan parlamentilta ja neuvostolta komissiolle ja Euroopan finanssivalvontaviranomaisille. Finanssialan näkökulmasta uusi sääntelymalli sisältää sekä myönteisiä että kielteisiä elementtejä. Myönteistä on, että sääntelyllä voidaan reagoida muutoksiin toimintaympäristössä aiempaa nopeammin, koska muutokset eivät välttämättä edellytä 1-tason sääntelyn muuttamista. Sopeutukset voidaan toteuttaa myös alemmanasteisella norminannolla. Toisaalta delegoidun sääntelyvallan kasvanut soveltamisala on lisännyt sääntelyn absoluuttisia sivumääriä, tuonut tätä kautta ylisääntelyä ja vaikuttanut osin kielteisesti sääntelyn ennakoitavuuteen. Ongelmia lisää sääntelyprosessin läpinäkyttömyys, toimialan konsultaatioille varatut lyhyet määräajat sekä kapeikot sääntelyprosessiin osallistuvien kansallisten viranomaisten resursoinnissa.

Finanssialan sääntelyjärjestelmän tulevaisuus

Finanssialan uutta sääntelyjärjestelmää koskevien asetusten nojalla komission tulee arvioida valvontaviranomaisten toimintaa kolmen vuoden kuluessa toiminnan aloittamisesta.²³

Komission arviointiraportti julkaistiin elokuussa 2014²⁴. Siinä komissio asettaa EU-finanssivalvojen toiminnalle useita lyhyen ja keskipitkän aikavälin ohjeita ja tavoitteita. Pääasiasa ehdotetut muutokset ovat hyviä ja odotettuja. Raportissa muun muassa ehdotetaan sääntelymenettelyn avoimuuden lisäämistä lyhyellä aikavälillä esimerkiksi siten, että finanssivalvojen tulee kommentoida yksityiskohtaisemmin konsultaatioissa saamaansa palautetta. Lisäksi valvojen tulee laatia enemmän korkealaatuisia vaikutusarvioita valmistelemistaan teknisistä standardeista. Komissio lupaa myös kiinnittää huomiota delegointien aikatauluihin ja laajuuteen, jotta toimiala ja ESAt saisivat enemmän aikaa standardien valmisteluun.

EU-finanssivalvojat ovat nykyisin merkittävä lainsäätäjä varsinaisten EU-lainsäätäjien ja kotimaisten sääntelijöiden rinnalla. Suomen finanssiala on omassa ESA-lausunnossaan vaatinut eurooppalaisilta 1-tason lainsäädäntöinstituutioilta tarkkuutta siltä osin, miten paljon valtuuksia annetaan 2-, 2,5- ja 3-tason sääntelyyn. Eurooppalaisten finanssivalvojen antaman sääntelyn tulee finanssialan mielestä olla mahdollisimman selkeää, toimivaa ja yhtenäistä. Sektorikohtaiset erot pitää kuitenkin tunnustaa. Suurin paine ylisääntelylle tulee tällä hetkellä ESOista, joten finanssialan kannalta on keskeistä, että sääntelyn sisältöön pystytään vaikuttamaan laatimisvaiheessa. Alemmanasteinen sääntely, mukaan lukien tekniset standardit, on valmisteltava yhtä avoimesti kuin muu unionin lainsäädäntö. Julkisia kuulemisia ja konsultaatioita on lisättävä ja konsultaatioaikoja pidennettävä.²⁷

Tällä hetkellä EU-finanssivalvojen kustannukset katetaan osittain EU:n yleisestä budjetista ja osittain kansallisista valvontaviranomaisilta perittävillä maksuilla. Komissio saattaa kuitenkin ryhtyä selvittämään toimialan mahdollisuuksia kattaa kaikki valvonnan kustannukset. Tähän ajatukseen Suomen finanssiala suhtautuu kielteisesti. Lisäksi komissio aikoo pohtia tulevaisuudessa myös viranomaisten yhdistämistä. Komission mahdollisia sääntelyehdotuksia odotetaan konsultaatiolle loppuvuodesta 2016 ja säädösehdotuksia vuoden 2017 aikana.

Eurooppalaisten finanssiviranomaisten toiminta on nostettu esiin myös pääomamarkkinaunionia koskevassa vihreässä kirjassa, jonka komissio julkisti helmikuussa 2015²⁶. Komissio toteaa jatkavansa EU-finanssivalvojen toiminnan, hallinnon ja rahoituksen tarkastelua. Sen mielestä valvojen tärkeä tehtävä on edistää valvontatapojen lähentymistä.

Pääomamarkkinaunionin myötä EU-finanssivalvojen tehtäviä tullaan arvioimaan uudelleen. Vihreässä kirjassa todetaan muun muassa, että siltä osin kuin kansalliset valvontajärjestelmät voivat johtaa eroavaisuuksiin sijoittajien suojelun tasossa, estää rajat ylittäviä toimia tai vähentää

yritysten halukkuutta etsiä rahoitusta muissa jäsenvaltioissa, EU-finanssivalvoilla voisi olla merkittävämpi rooli pyrittäessä lisäämään lähentymistä.²⁷

Komissio teki syksyllä 2015 sidosryhmille laajan avoimen konsultaation, jossa se pyysi toimialalta näkemyksiä finanssisäätelyn vaikutuksista.²⁸ Lausunnossaan Suomen finanssiala toi esiin tarpeen alan paremmasta sääntelystä sekä runsaasti esimerkkejä päällekkäisyyksistä ja epäjohtonmukaisuuksista.²⁹

Pankkiunionin synty

Euroopan Unionin yhteisestä finanssivalvonnasta on puhuttu vuosikymmenien ajan.³⁰ Eriyisen suuria paineet ovat olleet pankkivalvonnan saralla. Monet EU-vaikuttajat ovat pitäneet Euroopan talous- ja rahaliiton lähtökohtaisena valuvikana, että yhteiseen rahaan siirryttiin ilman pankkien valvonnan yhtenäistämistä euroalueella.³¹

EU:lla oli pitkään tavoitteena luoda Eurooppaan yksi yhteinen finanssivalvoja.³² Tätä vaihtoehtoa ei kuitenkaan ennen globaalia finanssikriisiä pidetty jäsenvaltioiden näkökulmasta realistisena. Sitä ei kuitenkaan haluttu täysin sulkea poiskaan, olihan sisämarkkinoiden kehitys monilla muilla talouden avainaloilla jo johtanut eurooppalaisten yhteismarkkinavalvojen perustamiseen.³³

Vuonna 2007 alkanut rahoituskriisi teki selväksi, että pankkitoiminnan sääntelyä ja valvontaa oli yhtenäistettävä EU:ssa ja erityisesti euroalueella. Kriisi toi korostetusti esille, että riskien väärinarviointi pankkisektorilla voi murentaa kokonaisten jäsenvaltioiden rahoitusvakauden.

Pankkiunionin synnyn kannalta olennainen sysäys oli niin sanottu neljän presidentin selvitys³⁴, jonka Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Herman van Rompuy esitteli EU-huippukokoukselle kesäkuussa 2012.³⁵ Selvityksen vastaanottanut Eurooppa-neuvosto yhtyi ajatukseen yhteisen pankkien valvontamekanismin luomisesta.³⁶ Käytännössä olennaiset linjaukset oli tehty jo euroryhmän piirissä. Euroryhmän kokouksen johtopäätöksissä todetaan eurovaltioiden olleen yksimielisiä siinä, että ”pankkien ja valtioiden välinen noidankehä on ehdottomasti saatava murrettua”.³⁷

Euroryhmä valtuutti van Rompuyn nelikon valmistelemaan konkreettisen suunnitelman pankkiunioniksi vuoden 2012 loppuun mennessä kolmen peruspilarin pohjalta. Nämä pilarit olivat pankkien yhteinen valvontamekanismi (YVM), yhteinen pankkien kriisinratkaisu sekä yhteinen talletussuoja. Van Rompuyn ryhmä valmisti suunnitelman³⁸, joka esiteltiin Eurooppa-neuvostolle joulukuussa 2012.

Suunnitelma sisälsi YVM:n ohella myös esityksen yhteisen kriisinratkaisumekanismiin (YKRM) perustamisesta. YKRM:n tavoitteena oli varmistaa kaatuvien pankkien hallittu kriisinratkaisu mahdollisimman vähäisin kustannuksin veronmaksajille ja reaalitaloudelle.³⁹ Eurooppa-neuvosto hyväksyi ryhmän suunnitelman ja komissio sai tehtäväkseen valmistella tarvittavat lainsäädäntöesitykset uusien instituutioiden ja niitä koskevien sääntelykehikoiden luomiseksi.⁴⁰

Pankkiunionin yhteinen valvontamekanismi aloittaa 2014

Pankkiunioni aloitti toimintansa 4.11.2014 YVM:n käynnistyessä. YVM:llä pankkitoiminnan valvonta annettiin Euroopan keskuspankin tehtäväksi yhteistyössä kansallisten pankkivalvojen kanssa. Uudistuksella haluttiin varmistaa pankkien riippumaton ja yhdenmukainen valvonta yhteisten sääntöjen mukaisesti.

YVM:ssä⁴¹ EKP kantaa yleisvastuun koko EU:n näkökulmasta. Yhteistyössä kansallisten valvontaviranomaisten kanssa se vastaa pankkien valvonnasta, valvontamekanismin toiminnan tehokkuudesta ja johdonmukaisuudesta. Euroopan pankkijärjestelmän näkökulmasta merkittäviksi katsotut noin 130 pankkia valvontamekanismin osallistuvissa maissa ovat EKP:n suorassa valvonnassa. Niiden hallussa on noin 80 prosenttia koko euroalueen pankkisektorin varallisuudesta.

Merkittävien pankkien jatkuvasta valvonnasta vastaavat yhteiset EKP-vetoiset valvontaryhmät. Jokaiselle pankille on perustettu oma yhteinen valvontaryhmä, jossa on mukana sekä EKP:n että kansallisten valvontaviranomaisten asiantuntijoita. Kansalliset valvontaviranomaiset valvovat edelleen kaikkia muita, ”vähemmän merkittäviä” pankkeja yhteistyössä EKP:n kanssa. EKP voi milloin tahansa päättää ottaa jonkin näistä pankeista suoraan valvontaansa johdonmukaisen ja laadukkaan valvonnan varmistamiseksi.

Yhteinen valvontamekanismi on vielä sen verran tuore, että käytännön kokemuksia valvonnasta on suhteellisen vähän. Brysselissä toimiva tutkimuslaitos Bruegel julkaisi kesäkuussa 2016 raportin, jossa analysoidaan YVM:n toimintaa ensimmäisten kahdeksantoista kuukauden aikana. Raportti nimeää kolme keskeistä teemaa, jotka ovat hallinneet keskustelua yhteisen valvonnan ensimmäisinä kuukausina:

1. pankkien taseiden tilanne, erityisesti järjestämättömien luottojen osalta, sekä tähän liittyvä taseiden kattava arviointi, joka toteutettiin ennen YVM:n käynnistymistä;
2. Kreikan tilanteen käsittely erityisesti pankkivalvonnan riippumattomuuden näkökulmasta; sekä
3. pankkiunionin institutionaalinen kehittäminen.

On selvää, että yhteistä valvontamekanismia kehitetään osana pankkiunionin muuta institutionaalista kehikkoa. Pankkiunionia luotaessa EU:n perussopimukset asettivat rajat sille, miten YVM voitiin saada alulle. Perussopimusten muuttaminen on pitkälinen prosessi, eivätkä EU:n päätöksentekijät halunneet ainakaan tässä vaiheessa lähteä sille tielle. Primäärioikeuden rajoitteiden vuoksi YVM:n perusrakenteista tuli kuitenkin osittain vajavaisia ja monimutkaisia.

Keskustelu valvonnan järjestämisestä jatkuu eurooppalaisilla foorumeilla. Muun muassa Euroopan vakausmekanismin⁴² pääjohtaja Klaus Regling esitti kesäkuussa 2016 Brysselin talousfoorumissa pitämässään puheenvuorossa pankkivalvonnan päävastuun siirtämistä pois Euroopan keskuspankilta riippumattomalle pankkivalvojalle. Regling kuitenkin korosti, että tämä olisi mahdollista ainoastaan perussopimuksia muuttamalla.⁴³

Yhteinen pankkivalvontamekanismi on muuttanut merkittävästi euroalueen luottolaitosten valvonta- ja toimintaympäristöä. Euroopan pankit ovat esittäneet eniten kritiikkiä YVM:ää kohtaan uusista, osin kansallisen raportoinnin kanssa päällekkäisistä raportointivelvollisuuksista, on-site-tarkastusten suunnittelemattomuudesta ja ylipäättään valvontaprosessin läpinäkyvyydestä sekä lupa-asioiden pitkistä käsittelyajoista.

Suomessa toimivista pankeista EKP:n suorassa valvonnassa ovat alusta lähtien olleet OP Osuuskunta, Nordea Pankki Suomi ja Danske Bank sekä 1.1.2016 alkaen Kuntarahoitus. Suomalaisen finanssialan näkökulmasta on tärkeää, että YVM:n pankkivalvoja on tehtävässään riippumaton rahapoliittisesta päätöksenteosta. Lisäksi on huolehdyttävä siitä, että pankkivalvontaa koskeva päätöksenteko on EKP:ssa mahdollisimman läpinäkyvää ja että valvottavilla on riittävät oikeussuojakeinot EKP:n ja kansallisten valvojien toimenpiteistä. EKP kattaa valvontakulut valvottavilta perittävillä maksuilla. Yhteinen valvontamekanismi ei ole ainakaan toistaiseksi vähentänyt merkittävästi kansallisten valvojien työtä, pikemminkin päinvastoin. YVM:n synty on merkinnyt valvontamaksujen kokonaismäärän kasvua.

Pankkiunionin seuraavat askeleet – yhteinen talletussuoja?

Keskustelu pankkiunionin tulevaisuudesta on jatkunut myös vuoden 2014 liikkeellelähdön jälkeen. Kesällä 2015 julkaistiin uusi korkean tason raportti⁴⁴ (niin sanottu viiden presidentin raportti⁴⁵) jatkona vuoden 2012 raportille euroalueen tulevaisuudesta. Kuten edeltäjänsä, myös tämä mietintö pitää sisällään kauaskantoisia esityksiä EMUn syventämiseksi.

Pankkiunionikehityksen näkökulmasta mielenkiintoisin osa liittyy yhteiseen eurooppalaiseen talletussuojaan. Raportissa esitetään, että euroalueelle perustetaan eurooppalainen talletussuojajärjestelmä (European Deposit Insurance Scheme, EDIS). Se olisi täyteen mittaansa kehittyneen pankkiunionin kolmas pilari pankkivalvonnan ja kriisinratkaisun ohella. Raportin mukaan yhteinen talletussuoja parantaisi euroalueen kykyä kestää tulevia kriisejä.⁴⁶

Keskustelu euroalueen yhteisestä talletussuojasta on jatkunut kevään ja kesän aikana vuonna 2016. Komissio antoi 24.11.2015 ehdotuksen yhteisestä talletussuojajärjestelmästä. Järjestelmä perustuisi alkuvaiheessa jälleenvakuutusperiaatteella toimivaan rahastoon, joka täydentäisi olemassa olevia kansallisia talletussuojajärjestelmiä. Myöhemmin siirryttäisiin rinnakkaisvakuutusjärjestelmään. Vuodesta 2024 alkaen yhteinen rahasto hoitaisi yksinään talletussuojaa. EDIS-jäsenyys olisi pakollinen pankkiunionimaille.⁴⁷

Komission esitys jakaa vahvasti jäsenvaltioiden rivejä. Monet jäsenvaltiot ovat valmiita hyväksymään komission esityksen yhteisestä talletussuojasta, mutta moni valtio myös vastustaa ajatusta tiukasti. Erityisen kriittisesti yhteiseen talletussuojaan ovat suhtautuneet Saksa, Itävalta ja Suomi.

Valtioneuvoston kanta on kirjattu helmikuussa 2016 eduskunnalle annettuun kirjelmään (U 5/2016 vp). Oikeissa olosuhteissa eurooppalaisen talletussuojajärjestelmän perustaminen voisi olla Suomen edun mukaista. Hallitus katsoo kuitenkin, että erot eri maiden pankkisektorien sääntelyssä ja riskeissä ovat niin suuret, että yhteisen talletussuojan hyödyt ja kustannukset jakautuisivat hyvin epätasaisesti. Yhteiseen järjestelmään siirtyminen ei siksi ole nykyiseltä pohjalta hallituksen mielestä perusteltua. Vähintään tulisi pyrkiä siihen, että pankkisääntelyn ja -valvonnan käytännöt yhtenäistetään ja eri maiden pankkisektorien riskejä vähennetään ennen yhteiseen talletussuojajärjestelmään liittymistä.

Olisi myös huolehdittava siitä, että eroavuudet talletussuojan rahastointiasteissa eivät aseta jäsenvaltioita eriarvoiseen asemaan. Lisäksi hallitus katsoo, että yhteiseen talletussuojaan siirtymisen aikataulun tulee olla ehdollinen riskejä vähentävien toimien toteutumiseksi. Näin ollen se suhtautuu varauksellisesti komission esityksen mukaiseen aikatauluun.⁴⁸

Suomen finanssiala yhtyy hallituksen linjauksiin. Yhteinen talletussuoja lisäisi yhteisvastuuta pankkiunionimaiden pankkien välillä. Koska lähtökohtatilanteet niin kansallisten talletussuojajärjestelmien kuin pankkisektorien kunnan osalta eroavat suuresti toisistaan, on olemassa aito riski, että suomalaiset pankit joutuvat ”maksomiehen rooliin” (toisin sanoen taakanjako on epäoikeudenmukainen).

Suomen talletussuojajärjestelmään on kerätty 1990-luvun lopulta lähtien varoja. Niiden määrä ylittää selvästi EU:n talletussuojadirektiivin edellyttämän tason. Samaan aikaan eräissä maissa ei ole vielä minkäänlaista ennakkorahastointia. Lisäksi Suomen pankkisektori on selvästi paremmassa kunnossa kuin monien muiden pankkiunionimaiden pankit. Suomalainen finanssiala kannattaa kuitenkin eri EU-maiden talletussuojajärjestelmien yhdenmukaistamista ja patistaa EU:n päättäjiä toimeenpanemaan talletussuojadirektiivin (DGSD) mukaisen ennakkorahastoivan talletussuojan rakentamisen kaikissa jäsenmaissa.

Kesäkuussa 2016 EU-valtiovarainministerien ECOFIN-neuvosto linjasi pankkiunionin tulevia askeleita (ns. tiekartta). Neuvosto ei asettanut aikataulutavoitetta yhteiselle talletussuojalle. Se totesi,

että asian valmistelua jatketaan teknisellä tasolla mutta poliittisen tason neuvottelut aloitetaan vasta, kun pankkisektorin riskien vähentämistoimissa on edetty riittävästi. Komissiolta odotetaan ehdotuksia näistä toimista loppuvuoden 2016 aikana.

Lopuksi

Sääntely ja valvonta luovat finanssimarkkinoille vakautta, ennustettavuutta ja tasapainoa. Ne ovat edellytys sille, että finanssiala kykenee hoitamaan perustehtävänsä ja luomaan hyvinvointia ympäröivään yhteiskuntaan.

Globaalit finanssimarkkinat tarvitsevat lisääntyvässä määrin kansainvälistä sääntelyyhteistyötä. Finanssikriisin myötä tarve on vain kasvanut, ja jo nyt näemme, että kansainvälisten sääntelystandardien asema on vahvistunut. Muun muassa yhteistyö Baselin pankkivalvontakomiteassa on esimerkki tällaisesta globaalin sääntelykehikon roolin korostumisesta. Yhteistyö toki oli alkanut jo kauan ennen kriisiä, ja sitä oli tehty asiantuntijavoimin pitkäjänteisesti jo vuosikausia.

Suomalainen finanssiala kannattaa hyvää, perusteelliset vaikutusarviot läpikäyntyä sääntelyä, joka kohdistuu markkinoiden ongelmakohtiin. Sääntelyn tulee olla mahdollisimman johdonmukaista ja ennakoitavaa. Pelisääntöjen pitää olla myös kohtuullisen pysyviä. Jatkuvasti muuttuvat normit johtavat poukkoiluun ja nostavat sääntelyn kustannuksia. Sääntelyä tulee tehdä paremman lainsäädännön periaatteita kunnioittaen. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että vaikutusarviot ja konsultaatiot tehdään asianmukaisesti.

Eriyisen kriittisiä vaikutukset ovat pk-yritysten rahoitukseen. Kattavien vaikutusarviointien pitäisi ulottua finanssialan lisäksi pankkien asiakkaisiin, erityisesti rahoitettaviin yrityksiin, ja sitä kautta reaalityöelämään. Eurooppalaisten hyvinvointi on keskeisesti sidoksissa yritysten menestykseen, minkä vuoksi EU:ssa ei pidä hyväksyä yhtään sellaista lakiesitystä, jonka vaikutuksia yrityksiin ei ole riittävästi analysoitu.

Yhteisen eurooppalaisen finanssivalvonnan osalta kehitys on vasta aluillaan. Suomalainen finanssiala haluaa jatkaa rakentavaa vuoropuhelua eurooppalaisten päättäjien kanssa Euroopan pankkiunionin jatkokehittämiseksi. On kuitenkin huomattava, ettei pankkiunionin syventäminen ole ratkaisu nykytilanteen haasteisiin. Se ei esimerkiksi auta kriisimaiden pankkijärjestelmien rakenteellisten ongelmien ratkaisua. Nämä asiat pankkien omistajien ja isäntävaltioiden on hoidettava kuntoon.

Pankkiunionin heikoin kohta on nimenomaan liian pitkälle menevä yhteisvastuu vallitsevassa tilanteessa, jossa jäsenvaltioiden talouksissa ja finanssisektoreiden vakaudessa on edelleen merkittäviä, pääosin rakenteellisia, hitaasti korjaantuvia eroja. Yksittäisten pankkien ongelmien ja vastuiden jakaminen koko eurooppalaisen pankkisektorin kannettavaksi tarkoittaa viime kädessä pankkien asiakkaiden keskinäistä yhteisvastuuta. Aina, kun puhutaan yhteisvastuusta, on otettava huomioon moraalikadon riski. Toisin sanoen se, että jokin osapuoli – pankki tai valtio – käyttää yhteisesti sovittua järjestelmää väärin omien etujensa ajamiseen. Taloudessa olisi ylipäätään tärkeää välttää sellaisten rakenteiden luomista, joihin sisältyy merkittävä moraalikadon mahdollisuus.

Mahdolliset pankkiunionin jatkoa koskevat ehdotukset on valmisteltava EU:ssa huolella, ja ehdotusten kokonaisvaikutukset niin pankkeihin kuin koko kansantalouteenkin on arvioitava tarkkaan. On myös hyvin mahdollista, että kehitys kohti ”täydellistä” pankkiunionia ei voi edetä ilman perussopimusmuutoksia.

Euroalueen tulevaisuutta ei sitä paitsi luoda tyhjiössä. Tätä kirjoittaessa on liian varhaista arvioida, miten esimerkiksi Iso-Britannian EU-suhteestaan järjestämisen kesäkuun 2016 neuvoo-

antavan kansanäänestyksen⁴⁹ tulokset vaikuttavat yhdeksäntoista euroalueen jäsenvaltion näkemyksiin integraation seuraavista askeleista. Tuoreeltaan euroryhmän puheenjohtaja Jeroen Dijsselbloem kommentoi Haagissa⁵⁰, että euroalueen syventyminen jatkuu. Hänen mukaansa Iso-Britannian kansanäänestyksen tulokset jopa lisäävät euroalueen yhteistyön vaiheittaisen syventämisen kiireellisyyttä. Euroryhmän puheenjohtaja näkee, että syventävä integraatio parantaa yhteisvaluutta-alueen kykyä varautua shokkeihin, lisätä rahoitusvakautta ja saada aikaan työllisyyttä ja kasvua.

Muutamat eurooppalaiset ajatuspajat ovat ehtineet jo jakaa Dijsselbloemin ajatukset⁵¹, mutta toisaalta toisenlaisiakin näkemyksiä on esitetty. Esimerkiksi ECFRn⁵² Mark Leonard totesi, että euroalueen olisi nyt järkevintä pidättäytyä isoista integraatioprojekteista, vaikka houkutus niiden osalta saattaa brittien lähdön jälkeen olla suuri.⁵³

Kansanäänestyksen tulos käynnistää pitkän ja monimutkaisen prosessin, jossa Iso-Britannian on neuvoteltava erillinen lähtösopimus. Sekä tämä sopimus että puitteet uudelle yhteistyömallille EU:n ja Iso-Britannian välillä tarvitsevat hyväksynnän sekä jäsenvaltioilta että Euroopan parlamentilta. Prosessin aloitus on Iso-Britannian käsissä, sillä sen tulee lähettää ilmoitus aikeistaan käynnistää SEUT:n⁵⁴ artikla 50 mukainen eromenettely. Jos sopimusta ei saada hyväksytyä, Iso-Britannian jäsenyys EU:ssa päättyy automaattisesti kahden vuoden kuluttua eromenettelyn käynnistämisestä.

EU:n finanssimarkkinoille Iso-Britannian ero unionista tarkoittaa joka tapauksessa suurta muutosta. Osa markkinoiden toimijoista todennäköisesti tulee siirtämään kotipaikkansa ja mahdollisesti muutkin toimintonsa Iso-Britanniasta EU:n muihin jäsenvaltioihin pitääkseen asemansa unionin sisämarkkinoilla. Lontoon asema kansainvälisenä finanssikeskuksena pienenee, ehkä huomattavastikin. Tämä mahdollisesti vahvistaa pankkiunionin alueella sijaitsevien finanssikeskusten, kuten Frankfurtin ja Pariisin, asemaa. Lisäksi voimasuhteet neuvostossa ja Euroopan parlamentissa muuttuvat olennaisesti Iso-Britannian eron myötä. Sisämarkkinoiden runsasta sääntelyä kannattavat jäsenvaltiot kasvattavat painoarvoaan. Muun muassa Saksan näkökulmasta Iso-Britannia on ollut monissa poliittisissa kysymyksissä vastavoima Ranskalle, jonka vaikutusvalta brittien eron jälkeen kasvane. Lisäksi EU:n rooli kauppapolitiikassa ja globaaleilla foorumeilla mahdollisesti heikkenee sen menettäessä kiinnostavuuttaan merkittävimpien kumppanien, erityisesti Yhdysvaltojen, silmissä. Myös tämä jättänee jälkensä globaaleilla markkinoilla toimivaan finanssialaan.

- 1 Basel Committee On Banking Supervision, History of the Basel Committee and its Membership (Lokakuu 2004), löytyy internetistä <http://www.bis.org/bcbs/history.pdf>
- 2 G20 on kahdenkymmenen valtion/talousalueen muodostama epävirallinen foorumi, joka on toiminut vuodesta 1999 lähtien. Lisätietoa internetistä http://www.g20.org/English/aboutg20/AboutG20/201511/t20151127_1609.html
- 3 FSB on vuonna 2009 perustettu keskuspankkien, valtiovarainministeriöiden ja globaalien finanssi-instituutioiden yhteistyöelin, joka jatkaa Financial Stability Forumin työtä. Lisätietoa internetistä <http://www.fsb.org/>
- 4 International Association of Insurance Supervisors, IAIS, on vakuutusalan valvojien globaali yhteistyöelin. Lisätietoa löytyy internetistä <http://iaisweb.org/home>
- 5 Kauppi, Piia-Noora, Finanssialan uudet sääntelyprosessit EU:ssa. Vakuutus- ja rahoitusneuvonta 40 vuotta. Toimittaneet Sisula-Tulokas, Lena, Luukkonen, Irene, Sirén, Erik, Raulos, Ville, Helsinki 2011, jäljempänä Kauppi 2011, s. 38. Artikkelissa kuvataan tarkemmin finanssialan sääntelyprosessin kehittymistä 2000-luvun taitteesta vuoteen 2011 saakka. Tämä artikkeli on jatkumoa vuoden 2011 artikkelille.
- 6 European Banking Authority (EBA). Euroopan pankkiviranomaisen perustamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 1093/2010 (EUVL L 331, 15.12.2010). Lisätietoa internetistä www.eba.europa.eu/
- 7 European Securities and Markets Authority (ESMA). Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen perustamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 1095/2010 (EUVL L 331, 15.12.2010). Lisätietoa internetistä www.esma.europa.eu/
- 8 European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA). Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen perustamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 1094/2010 (EUVL L 331, 15.12.2010). Lisätietoa internetistä www.eiopa.europa.eu/
- 9 Euroopan komissio, Committee of Wise Men's final report on the Regulation of European Securities, 15.2.2001. Löytyy internet-linkistä http://europa.eu.int/comm/internal_market/securities/docs/lamfalussy/wisemen/final-report-wise-men_en.pdf [Lamfalussy raportti]. Ks. lisäksi Komission tiedonanto, "Turning the Corner: Preparing the Challenge of the Next Phase of European Capital Market Integration", 10th progress report, 2.6.2004, löytyy internet-linkistä http://europa.eu.int/comm/internal_market/finances/docs/actionplan/index/progress10_en.pdf. Itse asiassa samat Lamfalussy-komiteat olivat myös eurooppalaisten sääntelyviranomaisten "esiaste" eli niistä kehittyivät EBA, ESMA ja EIOPA.
- 10 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 513/2011, annettu 11 päivänä toukokuuta 2011, luottoluokituslaitoksista annetun asetuksen (EY) N:o 1060/2009 muuttamisesta
- 11 The Common Framework for the Supervision of Internationally Active Insurance Groups (ComFrame) is a set of international supervisory requirements focusing on the effective group-wide supervision of internationally active insurance groups (IAIGs), lisää tietoa internetistä <http://www.iaisweb.org/page/supervisory-material/common-framework>
- 12 Komission tiedonanto, "Rahoitusmarkkinoiden puitteiden toteuttaminen : toimintasuunnitelma", KOM(1999)232, EUVL 11.05.99
- 13 Komission tiedonanto: "Turning the Corner: Preparing the Challenge of the Next Phase of European Capital Market Integration", 10th progress report, 2.6.2004. Viitattu 31.5.2011. http://ec.europa.eu/internal_market/finances/docs/actionplan/index/progress10_en.pdf. Kesken olivat merkittävässä lainsäädäntöpaketeista syksyllä 2007 mm. MiFID, CRD II jne.
- 14 Kauppi 2011, s. 40.

- 15 Ks. uuden sääntelymenettelyn peruskuvaus Lissabonin sopimuksessa määriteltyine muutoksi-
neen Kauppi 2011, s. 40–46. Lissabonin sopimus muutti koko vanhan komitologiamenettelyn,
antoi sille uuden oikeuspohjan, uudisti teknisen prosessin ja loi uuden toimielinten välisen ta-
sapainon. Ks. esim. European Institute of Public Administration: Delegated & Implementing
Acts – The New Comitology. Löytyy internetistä: [http://www.eipa.eu/files/repository/
product/20130904094203_Comitology_Brochure5EN_web.pdf](http://www.eipa.eu/files/repository/product/20130904094203_Comitology_Brochure5EN_web.pdf)
- 16 Ks. viite 9.
- 17 Euroopan pankkiviranomaisen perustamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston
asetus (EU) 1093/2010, Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen perustamisesta annettu
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 1095/2010 ja Euroopan vakuutus- ja lisäelä-
keviranomaisen perustamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU)
1094/2010, jäljempänä Euroopan finanssivalvonta-asetukset.
- 18 Ks. viite 6.
- 19 Ks. viite 7.
- 20 Ks. viite 8.
- 21 ESA = European Supervisory Agencies
- 22 Finanssialan Keskusliiton muistio, Pia Santavirta, 14.2.2014.
- 23 EU-finanssivalvojia koskeva sääntelyuudistus, ns. ESA Review.
- 24 Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle Euroopan valvontaviranomaisten
ja Euroopan finanssivalvojen järjestelmän (EFVJ) toiminnasta, KOM (2014) 509 lopullinen.
Löytyy internetistä: [http://ec.europa.eu/finance/general-po-licy/committees/140808-esfs-
review_fi.pdf](http://ec.europa.eu/finance/general-policy/committees/140808-esfs-review_fi.pdf)
- 25 Finanssialan Keskusliiton lausunto 30.7.2013, Elina Kirvelä. Löytyy internetistä:
[http://www.finanssiala.fi/lausunnot/Consultation_on_the_review_of_the_European_System
_on_Financial_Supervision_31072013.pdf](http://www.finanssiala.fi/lausunnot/Consultation_on_the_review_of_the_European_System_on_Financial_Supervision_31072013.pdf)
- 26 Vihreä kirja Pääomamarkkinaunionin muodostamisesta, KOM (2015) 63 lopullinen, jäljempänä
"Vihreä kirja". Löytyy internetistä: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/
?uri=COM:2015:63:FIN&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=COM:2015:63:FIN&from=EN)
- 27 Ks. Vihreä kirja, kohta 4.3. Valvonnan lähentäminen.
- 28 Call for evidence EU regulatory framework for financial services, löytyy internetistä:
[http://ec.europa.eu/finance/consultations/2015/financial-regulatory-framework-review/
docs/consultation-document_en.pdf](http://ec.europa.eu/finance/consultations/2015/financial-regulatory-framework-review/docs/consultation-document_en.pdf)
- 29 Finanssialan Keskusliiton lausunto komission Call for evidence -tietopyyntöön, 29.1.2016, Mari
Pekonen-Ranta. Löytyy internetistä [http://www.finanssiala.fi/ lausunnot/Call_for_Evidence_
EU_Regulatory_framework_for_financial_ser-vices_29012016.pdf](http://www.finanssiala.fi/lausunnot/Call_for_Evidence_EU_Regulatory_framework_for_financial_ser-vices_29012016.pdf)
- 30 Yksi kuuluisimpia yhtenäisen eurooppalaisen finanssisääntelyn ja valvonnan advokaatteja oli
Pierre Werner Euroopan talous- ja rahaliittoa käsitelleessä nk. Werner-mietinnössään. Report
to the Council and the Commission on the formulation of a plan by stages with a view to the
creation of economic and monetary union (Werner Report), Special supplement to Bulletin
11/1970, p. 9. "The extension of the liberation of movements of capital and the realisation of
the right of establishment and of the free rendering of services by banking and financial un-
dertakings have not progressed far enough. The delay has been caused by the absence of suf-
ficient coordination of economic and monetary policies and by local peculiarities of law or of
fact."
- 31 Ks. mm. Single market for financial services – vision or reality? Speech by Gertrude Tumpel-
Gugerell, Member of the Executive Board of the ECB, Luxembourg Financial Market Forum
2005, Luxembourg, 14 October 2005. Hän toteaa: "Although European financial markets are

fairly well integrated, further convergence and integration is necessary, particularly in the fields of retail markets, the financial infrastructure, supervisory practices and aspects related to the legal framework.” Toinen myöhäisempi puheenvuoro: The European Crisis and the role of the financial system. Speech by Vítor Constâncio, Vice-President of the ECB, at the Bank of Greece conference on “The crisis in the euro area” Athens, 23 May 2013. Constâncio toteaa: “...there was a mismatch between the depth of integration in Europe and the scope of governance, which laid the ground for financial instability.” (Olen itsekin europarlamenttivuosi- nani 1999–2009 kirjoittanut aiheesta lukuisia artikkeleja ja toiminut EP:n suurimman poliittisen ryhmän EPP:n esittelijänä yhteistä pankkivalvontaa koskevista asioista.)

- 32 Euroopan parlamentin päätöslauselma rahoitusmarkkinoiden yhdentymisen nykytilasta Euroopan unionissa (2005/2026(INI)), A6-0087/2005, alakohta 17: Euroopan parlamentti ”kehottaa Euroopan toimielimiä kannustamaan lähentymiseen arvioimalla jatkuvasti, onko valvontaviranomaisten yhteistyö riittävää vai olisiko aikaa myöten harkittava jonkinlaisen yhdenmukaisen valvonnan kehittämistä Euroopan tasolla, mukaan lukien mahdollisuus suurille rajatylittävälle toimijoille tarkoitetun kaksitasoisen valvontajärjestelmän luomisesta Euroopan tasolla, vääriltä rajatylittävien ja paikallisten toimijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia”.
- 33 Tarkempi kuvaus EU:n finanssivalvonnan arkkitehtuurin kehittymisestä artikkelissa Kauppi 2011, s. 46–47.
- 34 Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan ohella selvitystä olivat laatimassa Euroopan komission, Euroopan keskuspankin ja Euroryhmän puheenjohtajat.
- 35 Kohti todellista talous- ja rahaliittoa, Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan Herman Van Rompuyn selvitys, EUCO 120/2012. ”Nykyistä rakennetta olisi kehitettävä mahdollisimman pian eurooppalaisen ja kansallisen tason yhtenäisen eurooppalaisen pankkivalvontajärjestelmän suuntaan. Viimekäden vastuu olisi eurooppalaisella tasolla.”
- 38 Eurooppa-neuvosto, 28. ja 29. kesäkuuta 2012, päätelmät, EUCO 76/12.
- 39 Euro area summit statement 29.12.2012. ”We affirm that it is imperative to break the vicious circle between banks and sovereigns. The Commission will present Proposals on the basis of Article 127(6) for a single supervisory mechanism shortly. We ask the Council to consider these Proposals as a matter of urgency by the end of 2012.”
- 40 Kohti todellista talous- ja rahaliittoa, Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan Herman Van Rompuyn raportti, 5.12.2012. On huomattava, että monet Van Rompuyn raportin ehdotukset eivät olleet uusia, vaan osa niistä oli esitetty jo Delorsin raportissa vuonna 1989.
- 41 YKRM aloitti toimintansa vasta 1.1.2016, joten jätän tässä artikkelissa ko. mekanismin ja siihen liittyvien instituutioiden kuvaamisen tähän.
- 42 YVM:n osalta: Neuvoston asetus (EU) N:o 1024/2013, annettu 15 päivänä lokakuuta 2013, luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvää politiikkaa koskevien erityistehtävien antamisesta Euroopan keskuspankille sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1022/2013, annettu 22 päivänä lokakuuta 2013, Euroopan valvontaviranomaisen (Euroopan pankkiviranomainen) perustamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta Euroopan keskuspankille neuvoston asetuksen (EU) N:o 1024/2013 nojalla annettujen erityistehtävien osalta. YKRM:n osalta: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 806/2014, annettu 15 päivänä heinäkuuta 2014, yhdenmukaisten sääntöjen ja yhdenmukaisen menettelyn vahvistamisesta luottolaitosten ja tiettyjen sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisua varten yhteisen kriisinratkaisumekanismin ja yhteisen kriisinratkaisurahaston puitteissa sekä asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta. Lisätietoa internetistä <https://srb.europa.eu/>.

- 43 Yhteisen valvontamekanismin toimintaperiaatteet on kuvattu yksityiskohtaisesti internetissä <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/bankingunion/html/index.fi.html>. Tässä tiivistelmä olennaisista elementeistä.
- 42 European Stability Mechanism (ESM). Löytyy internetistä <http://www.esm.europa.eu/>. Euroopan vakausmekanismi (EVM) perustettiin vuonna 2012 eurovaltioiden väliseksi rahoitusvälineeksi, jota on käytetty euroalueen talouskriisin hallinnoimiseen. EVM voi antaa kriisimaille hätäapua sekä tarjota myös ennaltaehkäisevää rahoitusapua. Mekanismi voi ostaa myös kriisimaiden lainoja markkinoilta.
- 43 Klaus Regling, Brussels Economic Forum 9.6.2016. <http://www.reuters.com/article/us-eurozone-institutions-esm-idUSKCN0YV19L>
- 44 Ks. nk. viiden presidentin raportti. Completing Europe's Economic and Monetary Union, Report by Jean-Claude Juncker, in close cooperation with Donald Tusk, Jeroen Dijsselbloem, Mario Draghi and Martin Schulz, 22 June 2015. Löytyy internetistä: https://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/5-presidents-report_fi.pdf
- 45 Tällä kertaa puhetta johti komission puheenjohtaja Jean-Claude Juncker ja mukana ryhmässä oli mukana myös Euroopan parlamentin puhemies.
- 46 Ks. nk. viiden presidentin raportti, s. 12.
- 47 Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EU) 806/2014 in order to establish a European Deposit Insurance Scheme, COM(2015) 586 final, 24.11.2015
- 48 U 5/2016 vp: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 806/2014 muuttamisesta eurooppalaisen talletussuojajärjestelmän perustamiseksi (eurooppalainen talletussuojajärjestelmä)
- 49 Niin kutsuttu Brexit-äänestys 23.6.2016
- 50 Jeroen Dijsselbloem European Council on Foreign Relations -verkoston (www.ECFR.eu) vuosikokouksessa Haagissa 28.6.2016
- 51 Mm. Bruegelin Guntram B. Wolff, Six lessons about "real" people, Brexit and the EU, 27.6.2016. Löytyy internetistä: <http://bruegel.org/2016/06/six-lessons-about-real-people-brexit-and-the-eu/> .
- 52 European Council on Foreign Relations, ECFR. Löytyy internetistä: www.ecfr.eu
- 53 Mark Leonard, Brexit – the Foreign Policy implications, 24.6.2016. Löytyy internetistä: http://www.ecfr.eu/article/commentary_brexit_the_foreign_policy_implications_7053 . Mark Leonard tosin viittasi tässä yhteydessä uusiin avauksiin, joten on epäselvää, tarkoittiko hän myös jo meneillään olevaa kehitystä euroalueen osalta.
- 54 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen konsolidoitu toisinto, C 83/47, EUVL C083 30.3.2010.